

Remissyttrande över slutbetänkandet Säker och kostnadseffektiv it-drift – förslag till varaktiga former för samordnad statlig it-drift (SOU 2021:97)

Statens haverikommission (SHK) har getts tillfälle att yttra sig över Infrastrukturdepartementets remiss av It-driftsutredningens slutbetänkande Säker och kostnadseffektiv it-drift – förslag till varaktiga former för samordnad statlig it-drift (SOU 2021:97).

SHK instämmer i utredningens bedömning att det behövs bättre förutsättningar för statliga myndigheter att få tillgång till säker och kostnadseffektiv it-drift. SHK välkomnar därför att det införs mera varaktiga former för samordnad statlig it-drift som ett komplement eller alternativ till utkontraktering till privata aktörer och drift i egen regi. SHK ser fördelar med den valda lösningen som innebär ett tillvaratagande av befintlig förmåga, kapacitet och kompetens och en organisation som bygger på befintliga verksamheter och en samlad styrning genom samordnade uppdrag till flera myndigheter. SHK har inget att erinra mot utredningens val av myndigheter som föreslås ingå i organiseringen av den samordnade statliga it-driften.

Som framgår av slutbetänkandet har SHK sedan hösten 2020 ett samverkansavtal med Försäkringskassan som i praktiken innebär en utkontraktering av it-driften dit. De frågor som hanterats av It-driftsutredningen är därför högaktuella för SHK. Vid införandet av varaktiga former för samordnad statlig it-drift är det viktigt för SHK att det tas hänsyn till att de befintliga samarbetena mellan statliga myndigheter när det gäller it-drift inte försvåras eller försämras.

SHK delar utredningens bedömning att anslutning till den samordnade statliga it-driften ska vara frivillig och att it-tjänsterna finansieras genom avgifter. När det gäller finansieringen anser SHK att det är angeläget att avgifterna är tydliga och transparenta så att avgiftsuttaget blir förutsebart för kundmyndigheterna. Enligt SHK är det också angeläget att det inte uppstår alltför stora skillnader i avgiftsuttaget beroende på vilken myndighet som levererar it-driften. Utgångspunkten måste vara att likvärdiga tjänster kostar lika mycket, oavsett val av leverantörsmyndighet.

SHK bedömer emellertid att det finns vissa utmaningar och risker med den föreslagna lösningen.

Samordning och nödvändig samverkan mellan myndigheter

Den föreslagna lösningen förutsätter att de samverkande myndigheterna inte bara har vilja utan även förmåga och förutsättningar att kunna samverka och bidra till helheten på lika villkor och att kunna leverera säkra och robusta tjänster till sina

kundmyndigheter. Det bygger i sin tur på att det fattas politiska beslut som prioriterar den samordnade statliga it-driften på ett likvärdigt sätt. En föränderlig och oförutsebar omvärld kan snabbt innebära nya långtgående krav på de samverkande leverantörsmyndigheternas kärnverksamhet på ett sätt som kan innebära stora risker för de myndigheter som genom samverkansavtal gjorts beroende av andra myndigheters leverans av it-drift. Det bör därför vidare analyseras om och hur man ytterligare kan säkerställa en långsiktig förmåga och förutsättningar för de samverkande myndigheterna att delta i den samordnade statliga it-driften.

Rättsliga förutsättningar

Utredningens förslag bygger på ett antal rättsliga överväganden där olika tolkning och tillämpning enligt SHK:s bedömning på ett avgörande sätt kan påverka förutsättningarna för och lämpligheten i att genomföra förslagen. Utfallet i de rättsliga övervägandena kan också innebära behov av förändringar och anpassningar vid framtagande och val av tjänsteutbud och anpassning av rutiner för de berörda myndigheterna, såväl leverantörsmyndigheter som kundmyndigheter. Det gäller bl.a. konkurrensrättsliga frågeställningar och frågor om otillåtet statsstöd och om tjänsteutbudet utgör tjänster av allmänt ekonomiskt intresse. Vidare är nedanstående frågor av central betydelse när en myndighet ska ta ställning till utkontraktering av it-drift alternativt tillhandahållande av it-driftstjänster till andra myndigheter.

- a) personuppgiftsbehandling och gränsdragningen mellan personuppgiftsansvar och ansvaret som personuppgiftsbiträde
- b) vilken typ av aktiviteter och åtgärder som kan sägas ingå som ett led i teknisk bearbetning eller teknisk lagring och därmed omfattas av undantaget i 2 kap. 13 § tryckfrihetsförordningen. Finns det behov av att utforma tjänsteutbudet på ett sådant sätt att man "säkerställer" att det är fråga om tjänster som omfattas av undantagsbestämmelsen eller finns det tillräckligt starka ändamålsskäl för att skapa en rättslig reglering som breddar möjligheterna till undantag på motsvarande sätt som i 2 kap. 13 §?

Även utredningen har identifierat dessa utmaningar och risker och anger i slutbetänkandet att dessa behöver hanteras i de olika stegen i införandet av förslaget. Ett införande av utredningens förslag kräver omfattande resurser såväl personellt som finansiellt och kommer att innebära utmaningar för de utpekade myndigheterna även i de inledande stadierna. Enligt SHK:s bedömning bör därför de nu nämnda frågeställningarna vidare analyseras och hanteras innan ytterligare steg tas i införandet av utredningens förslag. Detta för att ha så goda förutsättningar som möjligt att kunna planera för en välfungerande, säker och kostnadseffektiv samverkan som ska fungera på lång sikt. Det ligger i sakens natur att vissa utmaningar inte kan lösas på förhand utan måste hanteras under "resans gång". De nu utpekade frågeställningarna är dock enligt SHK:s bedömning sådana att de behöver hanteras innan ytterligare steg tas.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören John Ahlberk efter föredragning av utredningsordföranden Jenny Ferm. I ärendets slutliga handläggning har även ställföreträdande generaldirektören Jonas Bäckstrand, administrativa chefen Yvette Lennartsson och it-samordnaren Krister Wennberg deltagit.

John Ahlberk

Jenny Ferm